

ВІДГУК

офіційного опонента - кандидата юридичних наук Косиці Ольги
Олексіївни на дисертацію Думчикова Михайла Олександровича
«Адміністративно-правові засади реформування системи
загальнодержавних та місцевих податків і зборів в Україні», поданої на
здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю
12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми дослідження. Інтеграція України до Європейського Союзу вимагає від Верховної Ради України перегляду та адаптації ряду нормативно-правових актів, у тому числі тих, які визначають систему загальнодержавних та місцевих податків і зборів в Україні, до вимог та стандартів ЄС. Це пов'язано з тим, що податкова система України, на відміну від країн ЄС, не є інструментом підвищення конкурентоспроможності держави та не сприяє зростанню економічної активності суб'єктів господарювання. Зважаючи на це, вже було зроблено чимало спроб реформувати систему загальнодержавних та місцевих податків і зборів в Україні, однак жодне з законодавчих нововведень не можна вважати успішним. Відповідно на сьогодні доцільним є більш детальне вивчення адміністративно-правових засад реформування системи податків і зборів в Україні, у зв'язку з чим очевидно є актуальність дисертаційного дослідження Думчикова Михайла Олександровича.

Новизна наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації. Дисертаційне дослідження має ознаки наукової новизни та практичної значущості. Зокрема, наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що за характером розглянутих питань дисертація є одним з перших комплексних досліджень теоретичних та практичних аспектів адміністративно-правового регулювання реформування загальнодержавних та місцевих податків і зборів в Україні.

Автором вперше надано визначення поняття «адміністративно-правове регулювання системи оподаткування в Україні» як цілеспрямованого, нормативно-організуючого впливу прийнятої державою сукупності

адміністративно-правових норм на систему оподаткування України. Крім того дисертантом виділено особливості адміністративно-правового регулювання системи оподаткування України на сучасному етапі її розвитку.

Аналізуючи дисертаційне дослідження Думчикова Михайла Олександровича варто зазначити, що подальшого розвитку набули: історико-правові аспекти розвитку та становлення системи оподаткування в Україні; класифікація функцій загальнодержавних та місцевих податків і зборів в Україні; характеристика сучасного стану адміністративно-правового регулювання системи загальнодержавних та місцевих податків і зборів в Україні, що дозволило виокремити недоліки системи оподаткування; характеристика досвіду зарубіжних держав у сфері оподаткування та наукове положення про можливість запозичення позитивного досвіду держав-членів Європейського Союзу з метою адаптації національного законодавства.

Вказане є безперечним свідченням новизни наукових досліджень. Варто також зазначити, що дисертантом не лише проаналізовано положення законів та підзаконних актів, які є джерелами адміністративно-правового регулювання системи загальнодержавних та місцевих податків і зборів в Україні та визначають напрямки її реформування, але й сформульовано пропозиції щодо їх вдосконалення. Отже, тема наукового дослідження Думчикова Михайла Олександровича зважаючи на потреби адміністративно-правової науки містить нові висновки, положення та рекомендації.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, та їх достовірність. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до Стратегії сталого розвитку «Україна–2020», схваленої указом Президента України від 12 січня 2015 року, Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2016–2020 роки, затвердженої Постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 3 березня 2016 року, а також у межах планів науково-дослідних робіт Навчально-наукового інституту права Сумського державного університету «Діяльність органів публічної влади щодо забезпечення стабільності та безпеки суспільства» (номер державної реєстрації

0114V001904) та «Розробка нової інноваційної моделі державного управління фінансовою системою України» (номер державної реєстрації 0118U003575).

Наукові положення, рекомендації і висновки дисертаційного дослідження проведеного Думчиковим Михайлом Олександровичем, мають достатній рівень обґрунтованості і достовірності, оскільки для їх формулювання дисертантом використано зарубіжний досвід організації системи загальнодержавних та місцевих податків і зборів, опрацьовано значний масив вітчизняної та зарубіжної наукової літератури, проаналізовано велику кількість нормативно-правових актів, в тому числі європейських країн. У ході виконання дослідження автором використано 201 наукове і нормативне джерело.

Отримані дисертантом висновки та пропозиції обумовлені правильною постановкою мети та завдань дисертаційної роботи, а також чітким визначенням об'єкта та предмета дослідження.

Для досягнення мети і завдань дослідження автором використано достатню кількість як загальнонаукових так і спеціальних методів: логіко-семантичний метод (підрозділи 1.1, 1.2, 1.4), історичний метод (підрозділ 1.3), порівняльно-правовий метод (підрозділ 2.2), метод формально-догматичного аналізу (підрозділ 2.1), формально-логічний метод (підрозділи 2.3, 2.4), метод статистичного аналізу, що загалом свідчить про високий рівень підготовки дисертанта.

Перший розділ дисертації присвячено вивченню понять та сутності податків і зборів, з'ясуванню функцій та принципів оподаткування в Україні, історико-правовому аналізу розвитку та становлення системи оподаткування України та визначенню сутності адміністративно-правового регулювання системи оподаткування України. Зaslугою дисертанта є удосконалення визначення понять «податок» та «збір», виділення основних етапів становлення загальнодержавних податків та зборів, а також місцевих податків і зборів в Україні, визначення функцій та принципів оподаткування в Україні, а також формулювання авторського визначення поняття «адміністративно-правове регулювання системи оподаткування в Україні».

У другому розділі дисертаційного дослідження дисертантом визначено основні недоліки загальнодержавного та місцевого оподаткування в Україні, узагальнено зарубіжний досвід у сфері оподаткування та сформулювало ряд пропозицій щодо вдосконалення системи загальнодержавних та місцевих податків і зборів в Україні.

Вище вказане підтверджує цілісний, системний характер наукового дослідження Думчикова Михайла Олександровича та загалом належний рівень зроблених ним наукових узагальнень, висновків, пропозицій та рекомендацій.

Структура дослідження і повнота апробації. Дисертаційне дослідження складається з двох розділів, кожен з яких як і праця загалом оформлені відповідно до вимог, що до них пред'являються. Виклад інформації є послідовним та логічно завершеним. Дисертантом зроблено відповідні висновки та визначено необхідні дефініції. Одержані автором результати дисертаційного дослідження мають достатній рівень апробації, а їх наукове та практичне значення підтверджується відповідними актами впровадження.

Попри загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження Думчикова Михайла Олександровича варто звернути увагу на виявлені дискусійні положення:

– на сторінці 112 дисертант вказує на необхідність посилення відповідальності платників єдиного податку за порушення умов податкового законодавства, однак зважаючи на те, що існує декілька видів юридичної відповідальності, дисертанту доцільно було б конкретизувати про яку саме відповідальність йде мова та в чому полягає її посилення;

– дисертант досліджуючи зарубіжний досвід загальнодержавного та місцевого оподаткування детально розкриває особливості загальнодержавних податків і зборів у зарубіжних державах (сторінки 148–150), однак поза увагою залишаються недоліки системи оподаткування держав-членів ЄС. У зв'язку з чим дисертанту доцільно звернути увагу на зазначене;

– непереконливими, з нашої точки зору, постають аргументи дисертанта про доцільність зменшення загальної пільги на 35 % тобто із 60 до 40 кв. для квартир і 80 кв. для дачних будинків, котеджів та житлових будинків садибного

типу (сторінка 181). Зокрема, чи не призведе зменшення загальної пільги щодо сплати податку на нерухоме майно відмінне від земельної ділянки до додаткового податкового навантаження на ті верстви населення дохід яких є середнім або нижче середнього;

– на сторінці 66-68 дисертації автором підіймаються таке важливе для дослідження теми питання як історія системи оподаткування в Україні, яке розглядається в двох аспектах: становлення загальнодержавних податків та зборів і становлення місцевих податків та зборів. Відповідно в історії загальнодержавних податків та зборів, на думку дисертанта, слід виділяти п'ять етапів, зокрема *п'ятий етап* (2010 рік і до сьогодні), пов'язаний із прийняттям ПК України та євроінтеграційним курсом України, а історію системи місцевих податків та зборів запропоновано поділяти на два етапи *перший етап* – до прийняття Податкового кодексу України, що характеризується нестабільним переліком місцевих податків та зборів, який визначався у різних нормативних актах; *другий етап* – після прийняття Податкового кодексу України, коли система місцевих податків та зборів зазнала істотних змін. Проте автор не звернув гідної уваги на реформу в системі як загальнодержавних так і місцевих податків і зборів, яка відбулася у грудні 2014 року (Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» від 28.12.2014 № 71-VIII), за результатами якої частина загальнодержавних податків і зборів перейшла до місцевих, а загальна чисельність загальнодержавних податків і зборів зменшилась з 18 до 7. Вважаємо, що робота значно виграла б, якби автор звернув на це увагу та виділив шостий та відповідно третій етапи історію системи загальнодержавних та місцевих податків та зборів.

Висновок. Дисертація Думчикова Михайла Олександровича «Адміністративно-правові засади реформування системи загальнодержавних та місцевих податків і зборів в Україні» є завершеною науковою працею, а сформульовані в ній положення, пропозиції та рекомендації містять елементи наукової новизни, підтверджують самостійність написання праці, загальний

рівень підготовки і освіченості дисертанта та в сукупності розв'язують окреслені в дисертації наукові завдання.

Дисертаційне дослідження оформлене належним чином та відповідає встановленим в п. 11 Постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 «Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів» вимогам, відповідно її автор – Думчиков Михайло Олександрович заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07: адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

**Старший викладач кафедри адміністративного,
фінансового та інформаційного права
Київського національного
торговельно-економічного університету
кандидат юридичних наук**

О.О. Косиця

